

Notat til Stortingspolitikere

Innspill fra en gruppe kursdeltakere ved kurset Det politiske system - valg 2025 ved Eikholt ressurscenter for døvblinde

Møte med stortingspolitikere den 5. mars 2025

Døvblinde

Vi er en liten gruppe i samfunnet på landsbasis, ca 350 som går under definisjonen døvblinde. Det betyr ikke at en er helt døv og helt blind. Det er flere grader av hørselstap og synstap. Døvblinde har det vi kaller dobbelt sansetap. Dette er en liten gruppe som lett blir oversett, og ikke hørt. Vi ønsker å delta på lik linje som andre i samfunnet i forhold til jobb og skole, delta på fritidsaktiviteter og i sosial sammenheng med familie og venner.

Derfor er det flere ting det er viktig for oss å ta opp med dere som stortingspolitikere:

Tolk/ledsager i både dagligliv og jobb er viktig. Det er mangel på tolk/ledsagere, derfor blir ofte jobb, skole og helse prioritert. Dette går utover det som går under dagligliv. Det er viktig at vi også er delaktig på lik linje med alle andre på fritidsaktiviteter og samfunnsengasjement, i sosial sammenheng osv. Konsekvensen blir at det går utover livskvaliteten for oss når vi ikke får mulighet til å være med på disse tingene. Vi blir isolert og sittende hjemme.

Det bør derfor bevilges mer økonomi til tolk/ledsager ordningen for å forhindre utenforskap og bidra til et likeverdig, selvstendig og aktivt liv for alle.

Tolk/ledsager i forbindelse med reise til utlandet er en viktig del for oss. Vi er avhengig av å ha med to tolker/ledsagere. Ved reiser til utlandet må den døvblinde selv betale reise, kost og losji for den første tolken. Dette oppleves ekskluderende. Det er en altfor stor kostnad for hver enkelt. Det oppleves veldig urettferdig og diskriminerende at vi ikke skal ha mulighet til å reise utenlands på lik linje med andre. Også dette bidrar til utenforskap.

Regelverket bør derfor endres, slik at det er mulig å også få innvilget tolk/ledsager nr. 1 ved reiser utenlands.

Vi vil også trekke frem rammevilkårene til tolk/ledsagere.

De er absolutt ikke de beste, og spesielt for frilansere. De har blant annet dårlige lønnsrammer som ikke har blitt oppjustert på over 20 år. Dette vil gå utover rekrutteringen til tolk/ledsager utdannelsen. Det er ikke nok tolk/ledsagere i dag, og med det eksempelet som vi nevner her, kan det være færre som velger dette som yrkesvalg framover og erfarne tolker velger å slutte. Konsekvensene blir at vi får enda færre tolk/ledsagere til alle situasjoner som vi trenger dem til. Dette er allerede en realitet, så det er fare for at dette forverrer vår situasjon framover.

Rammevilkårene for tolk/ledsagere bør gjennomgås, og lønnsrammene oppjusteres.

TT ordningen er veldig skjevt fordelt i landet. Det er store forskjeller fra fylke til fylke. Noen får bare en liten sum i løpet av året, som ikke er i nærheten av behovet, mens andre får mye mer. Her burde det være mere likt for alle, med et nivå som gir en reell mulighet til et aktivt liv. Dette er også viktig i forhold til livskvalitet og inkludering, slik at vi lettere kan komme oss til det vi ønsker å være med på.

Mennesker med funksjonsnedsettelse (syns og bevegelseshemmede) som får TT-kort har ulike behov, og ulike utfordringer med kollektiv transport som alternativ. Dette har sammenheng både med type og grad av funksjonsnedsettelse, tilgang til kollektiv transport og avstander i distriktene. For døvblinde er det spesielt utfordrende å reise kollektivt, og man er avhengig av tolk/ledsager for å kunne bruke kollektive alternativer.

Midlene til TT ordningen må økes i alle fylker.

TT ordningen bør endres slik at det blir en rettferdig ordning, og tilpasset ulike behov.

Alle disse tingene vi har tatt opp her, henger veldig sammen i en helhet. Det hjelper lite om den ene tingen er på plass, hvis det andre ikke er det! Alt dette betyr mye for vår hverdag. Når en opplever at en ikke er inkludert, vil en heller ikke få god livskvalitet. Det vil igjen gå utover den psykiske helsen.

Oppfordring

Det er snart stortingsvalg, så vi vil utfordre dere på å prioritere de sakene vi har belyst her. Oppsummert oppfordrer vi dere til å:

- Bevilge mer økonomi til tolke/ledsager tjenestene for å forhindre utenforskap og bidra til et likeverdig og aktivt liv for alle.
- Endre regelverket, slik at det er mulig å få dekket tolk/ledsager nr. 1 ved reiser utenlands.
- Gjennomgå rammevilkårene for tolk/ledsagere, og bidra til at lønnsrammene oppjusteres.
- Jobbe for en endring i TT ordningen slik at det blir en rettferdig fordeling over hele landet, tilpasset ulike behov.

Fint om vi kan få tilbakemelding på hva dere tenker om disse tingene, og ha en dialog med oss om dette under møtet i dag.